

atelierul de dramaturgie

„ECHINOX“

de Leonida Teodorescu

Vineri 19 aprilie Casa scriitorilor „Mihail Sadoveanu“ din București a găzduit lucrările primei ședințe a Atelierului de dramaturgie inițiat de secția de dramaturgie a Asociației scriitorilor din București împreună cu redacția revistei „Teatrul“. Cuvântul de deschidere, rostit de Florin Tornea, a evidențiat caracterul de lucru al acestei noi forme de cenaclu, prezența teatrelor din Capitală — reprezentate prin secretari literari, regizori, actori — ca invitate permanente la lucrările Atelierului. Noul cenaclu își propune a fi un laborator al scrisului dramatic, un cadru organizat de prezentare și analiză a producției dramaturgice autohtone, năzuind să sesizeze direcțiile sale actuale, să contribuie, printr-un efort colectiv, colegial, la împlinirea calitativă a literaturii noastre dramatice. Un alt rol al Atelierului, important ca finalitate practică, se referă la crearea unor punți, a unor facilități în drumul textului către scenă. Prezența oamenilor de teatru la ședințele cenaclului le va da acestora posibilitatea de a cunoaște mai direct și mai exact „bursa“ pieselor românești, de a lua contact și cu texte republicate încă. Cîțira pieselor va fi înlocuită, dacă și cînd va fi posibil (și necesar), cu o lectură scenică — cu „spectacole de lucru“ în măsură să pună în lumină pe lângă însușirile literare, virtuțile teatrale ale textelor.

Activitatea Atelierului de dramaturgie a debutat cu lectura piesei (în două părți) Echinoux de Leonida Teodorescu căreia arta rostirii, atît de prețuită, a actorului George Constantin (de la Teatrul „Nottara“), i-a subliniat valorile deopotrivă poetice și de semnificație. Dezbaterile morale, pe o canava aparent polițistă, dramă poetică captivă, în țesătura replicilor, de o suculentă notație realistă, lucrarea lui Leonida Teodorescu a suscitată, odată cu aprecierile globale, vii discuții și ciocniri de opinii pe marginea tehnicii și construcției sale dramatice ca și pe marginea sensurilor ce se pot degaja din ea.

Direcția principală a discuțiilor s-a referit la interpretările posibile ale dramei, la trimiterile și ideile ei de ordin moral și uman.

Radu Dumitru „a deschis focul“ comentariilor subliniind valoarea de generalitate a adevărurilor conținute de piesă, modul în care simplitatea aparentă a replicii și fapta de viață aparent banală se convertesc în înțelesuri majore. Mai puțin entuziaști

(fără a tăgădui însă calitățile literare ale scrierii) s-au arătat Paul Cornel Chițic și Constantin Radu-Maria, care au remarcat laturi de inconsistență în realizarea unor personaje, idei nu totdeauna împlinite ori neferite de ambiguitate. Apreciind textul pentru dovada de măiestrie, de profesionalism pe care o oferă, Mihail Davidoglu i-a reproșat totuși autorului logica nu suficient de strînsă a construcției dramatice. Silvia Ungureanu a încercat o analiză a piesei pe datele sale polițiste, observînd, din această perspectivă, fie o anume inconsecvență în construcție, fie o păgubitoare neobservare a rigorilor la care impune factura unei asemenea specii. Un alt reproș exprimat în intervenția sa — existența unui personaj principal înconjurat de personaje pretext — constituie dimpotrivă, după părerea Letiției Papu un element voit și necesar în text : inconsistența, reducerea eroilor la un singur aspect este de natură să evidențieze nodul conflictual, problematica centrală a piesei.

Considerînd-o drept o dramă în primul rînd simbolică, de mari virtuți poetice, Iosif Naghiu a discutat piesa în raport cu notele comune ale dramaturgiei lui Leonida Teodorescu, detectabile și aici ca și în celelalte piese ale sale, în care gesturile firești, replicile cotidiene, se construiesc pe situații de excepție. Echinoux este, afirmă Naghiu, o piesă de dezbateri ulterioară : ea pune în cumpănă idei grave, de puternică angajare morală — legitimitatea actului justițiar întreprins la nivelul individului, semnul erorii sub care acesta se poate plasa, consecințele decurgînd de aici.

Pentru Radu F. Alexandru esențial în discuție și esențial în drama lui Leonida Teodorescu este mobilul sau, mai precis, explicația psihologică a crimei ce se află în centrul conflictului. Interesantă în piesă este incertitudinea pe care o trăiește eroul : ceea ce a făcut o viață întreagă este legîm ? Dacă a greșit fundamental e obligat moral să îndrepte singur raul ? Alături de cei ce au surprins și apreciat profunzimea etică a ideii promovate de Leonida Teodorescu s-a declarat și Dina Cocea, care ar fi dorit-o însă mai larg și mai concret dezvoltată, mai decis definită pe plan literar-dramatic. Și-a mărturisit aprecierile în legătură cu piesa și Dumitru Solomon pentru care, (ca și pentru cei mai mulți vorbitori) vrednice de relevat nu sînt fatura ei polițistă, nici substanța ei metaforică, ci deschiderea ei spre idei valoroase, timbrul particular, măiestria scrisului dramatic.

Sînt cîteva spicuri din discuțiile purtate la ședința inatigurală a Atelierului de dramaturgie ; le credem în măsură să degajeze ceva din atmosfera de lucru și din simțul de responsabilitate cu care lucrările prezentate sînt supuse analizei, să ofere deci și argumente pentru utilitatea cenaclului care, să sperăm, se va bucura de viață lungă.

Cristina Constantiniu